

IDRIJSKA ČIPKA

Spoznajte tradicijo in sodobno ustvarjalnost. **Spoznajte** skrivnosti sukanja in križanja niti – naučite se klekljati. **Spoznajte** klekljarice – naj vam spregovorijo o čipkah in klekljanju. **Obiščite** Idrijo – mesto čipk – in doživite zgodbo o idrijski čipki. **Kupite** velike, majhne, snežnobeke, srebrne, zlate ... – predvsem pa najlepše izdelane čipke. **Praznujte** z nami – tretji vikend v mesecu juniju obiščite Festival idrijske čipke.

Idrija.

Visit Idrija

www.visit-idrija.si, tic@visit-idrija.si

Festival idrijske čipke

www.festivalidrijskecipke.si, festival@visit-idrija.si

Mestni muzej Idrija

www.muzej-idrija-cerkno.si, tajnistvo@muzej-idrija-cerkno.si

Čipkarska šola Idrija

www.cipkarskasola.si, info@cipkarskasola.si

Društvo klekljaric idrijske čipke

www.facebook.com/dkic.idrija, dkic.idrija@gmail.com

TRGOVINE S ČIPKAMI:

Čipkarska šola Idrija

<https://idrijska-cipka.moja-kosarica.si>, info@cipkarskasola.si

Čipka Vanda

www.vanda-lapajne.si, vanda.lapajne@siol.net

Galerija idrijske čipke Irma Vončina

www.idrija-lace.com, voncina.irma@siol.net

Modni atelje Šiviljstvo Mal

www.rokodelstvo.si/izdelovalec/siviljstvo_mal, mal.lidja@gmail.com

Studio Koder d.o.o. Idrija

www.idrija-lace.si, studiokoder@siol.net

IDRIJSKA ČIPKA

Izdajatelj in založnik: Gimnazija Jurija Vege Idrija, Čipkarska šola Idrija. Uredniški odbor: Metka Fortuna, Karmen Makuc, Ivana Leskovec, Sanja Marija Pellis, Maja Svetlik, Andreja Uršič. Besedilo: Ivana Leskovec, Metka Fortuna, Maja Svetlik. Fotografije: Blaž Jerab, Robert Zabukovec, arhiv Mestnega muzeja Idrija, Mediaspeed. Izdelki na fotografijah: Čipka Vanda, Društvo klekljaric idrijske čipke, Mestni muzej Idrija, Čipkarska šola Idrija, Borut Šulin. Jezikovni pregled: Sonja Benčina. Oblikovanje: Indigo oblikovanje. Tisk: Gaya d.o.o. Naklada: 5500 izvodov, Idrija, 2019. Izdajo je finančno podprla Občina Idrija.

Klekljanje je eden izmed načinov **izdelovanja čipk**.
Je obrt in **umetnost** hkrati.

S križanjem in sukanjem niti, navitih na posebno oblikovane lesene palčke – kleklje, nastajajo ročno klekljane čipke.

Izdelava **klekljanih čipk** je bila na Slovenskem sprva v domeni plemiških družin in samostanskih redovnic. Pozneje so se čipke preselile tudi v specifična mestna in predmestna okolja, kjer je zaslužek od prodanih čipk pomenil pomemben doprinos k sicer skromnemu družinskemu proračunu revnih družin.

Pri nas se je v 17. in 18. stoletju klekljalo zlasti v osrednji Sloveniji (Ljubljana in Kamnik z okolico, Radovljica) pa tudi **v Idriji**.

Najstarejši pisni vir, ki dokazuje klekljanje na Slovenskem, sega v leto 1696 in govori prav o čipkah oz. njihovih trgovkah – prekupčevalkah **iz Idrije**. Kakšne so bile takrat čipke, izdelane v Idriji, ne vemo natančno.

Domnevamo, žal pa dokazov za to nimamo, da so klekljarsko znanje v Idrijo prinesle žene rudarjev in rudniških strokovnjakov, ki so prišli delat v idrijski rudnik živega srebra iz nemškega Rudogorja (Erzgebirge), povsem možen pa je tudi vpliv iz italijanskega prostora (Benetke, Genova).

Ker so **idrijske žene in dekleta** skozi desetletja in stoletja vzorčne predloge za izdelavo čipk – »papierce« – iz različnih razlogov po svoje preoblikovale, si jih prilagajale ali le polepšale, se je sčasoma izoblikoval tip čipke, ki je bil prepoznaven in se je ločil od drugih.

Te čipke so **idrijski trgovci** v času največjega razcveta čipkarstva v drugi polovici 19. stoletja v svet začeli prodajati pod imenom **idrijska čipka** oziroma »Idrianische Spitze«.

To je bil čas, ko je čipka v Idriji dobila svoj **razpoznavni izraz** v tehnološkem in oblikovnem pogledu.

Klekljarsko znanje se je sprva prenašalo iz roda v rod. Ker pa je zahtevnost kupcev naraščala in je bilo povpraševanje po kakovostni čipki na trgu vedno večje, se je pojavila potreba po organiziranem izobraževanju.

Leta 1876 je bila v Idriji ustanovljena **čipkarska šola**, ki neprekinjeno **deluje še danes**.

Skozi desetletja delovanja je idrijska čipkarska šola izobrazila številne **dobre klekljarice**.

Mnoge od njih so postale **učiteljice klekljanja** doma in daleč po krajih takratne Habsburške monarhije ter pozneje kraljevin Italije in Jugoslavije.

Tudi danes se z idrijskimi učiteljicami klekljanja v svet širi **znanje** in **model idrijske čipkarske šole**.

Iz Idrije so v preteklosti trgovci prodali nemalo čipk za **cerkvene** in posvetne namene. Le za vzorec jih je ostalo doma, kajti idrijske žene so klekljale zaradi zaslužka; pa vendar si je vsaka nevesta v balo pripravila s čipkami okrašeno **perilo in hišni tekstil**.

Tudi **danes** idrijska čipka krasi naše domove, je pomembna sestavina **oblačil** in **modnih dodatkov**, svoje mesto pa ima tudi med **poslovnimi** in **protokolarnimi darili** države Slovenije.

Idrijska čipka je danes v svetu prepoznavna in uveljavljena. Ponaša se z večstoletno tradicijo in ugledom.

Je dragocen rokodelski izdelek, ki v sebi združuje vrednote, kot so znanje, natančnost in potrpežljivost ter neizmerno lepoto.

Vsaka posebej je veličasten **spomenik njenim ustvarjalkam** – oblikovalki, risarki, klekljarici.

Cenjena je kot kulturni, etnološki in tehnološki biser, ki ga je potrebno **ohranjati**; ohranjati kot **ekspонат v muzejskih zbirkah** in kot **živo tradicijo**. Obenem je velik **izziv ustvarjalcem** in **oblikovalcem**, ki čipkam v sodobnem življenju dajejo novo mesto, **ново podobo** in tudi novo namembnost.

Geografska označba »Idrijska čipka« je certifikat kakovosti, ki uporabniku sporoča, da je idrijska čipka izdelana na geografskem območju »Dežele idrijske čipke«, da izpolnjuje predpisane kriterije kulturne dediščine, da je izdelana v tehnikah in z elementi idrijske čipkarske šole, da je pretežno iz naravnih materialov in da izpolnjuje zahteve o kakovosti izdelave.

Varovanje in spoštovanje kulturne dediščine je zaveza tako posameznika kot naroda. Za njeno ohranjanje so nujno potrebni nosilci – **nosilci znanj**. Védjenja, ki so jih na različne načine pridobili od preteklih rodov, le ti lahko ustrezno

prenašajo naprej. Idrijsko čipko ohranjajo posamezniki znotraj družinske tradicije, **klekljarice, povezane v društva** na Idrijskem in Cerkljanskem, udeleženci izobraževanj čipkarske šole.

Klekljanje idrijske čipke je vpisano v Register nesnovne kulturne dediščine Republike Slovenije in leta 2016 razglašeno za **živo mojstrovino**. Skupaj s Klekljanjem slovenske čipke je od leta 2018 kot enota Klekljanje čipk v Sloveniji vpisano na **UNESCO Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva**.